

Betekenisvol samenwerken met HKBA en Wetsanalyse – naar Wetsuitvoering zoals bedoeld

Martin Op 't Land & Mariette Lokin

Dag van de Interoperabiliteit, 15 oktober 2024

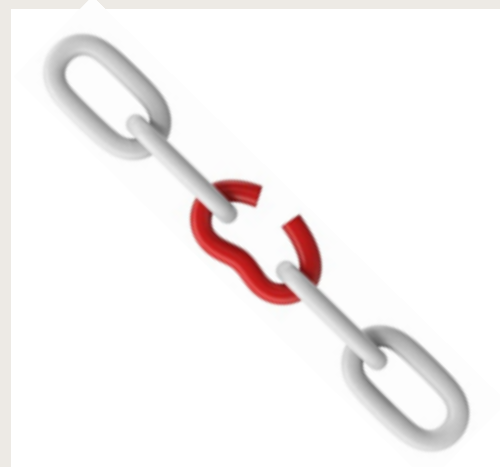
Agenda

- Introductie
- Aanleiding voor HKBA en Wetsanalyse
- Opzet van HKBA en Wetsanalyse
- Casus melding detentie aan zorgverzekeraar
- Wat brengen deze werkwijzen, toekomstbeeld

Wetsuitvoering zoals bedoeld: uitdagingen

bewerkelijke wetgeving en uitvoering

verantwoordelijkheden en afhankelijkheden **onhelder**

hoge eisen aan **transparantie** en uitlegbaarheid

beleidskeuzes en gegevensinterpretaties zijn **verstopt** in applicaties

veel **verschillende** partijen, disciplines, systemen en ontwikkelmethoden

gebrek aan **wendbaarheid**: wijzigingen doorvoeren kost veel tijd en is onvoorspelbaar

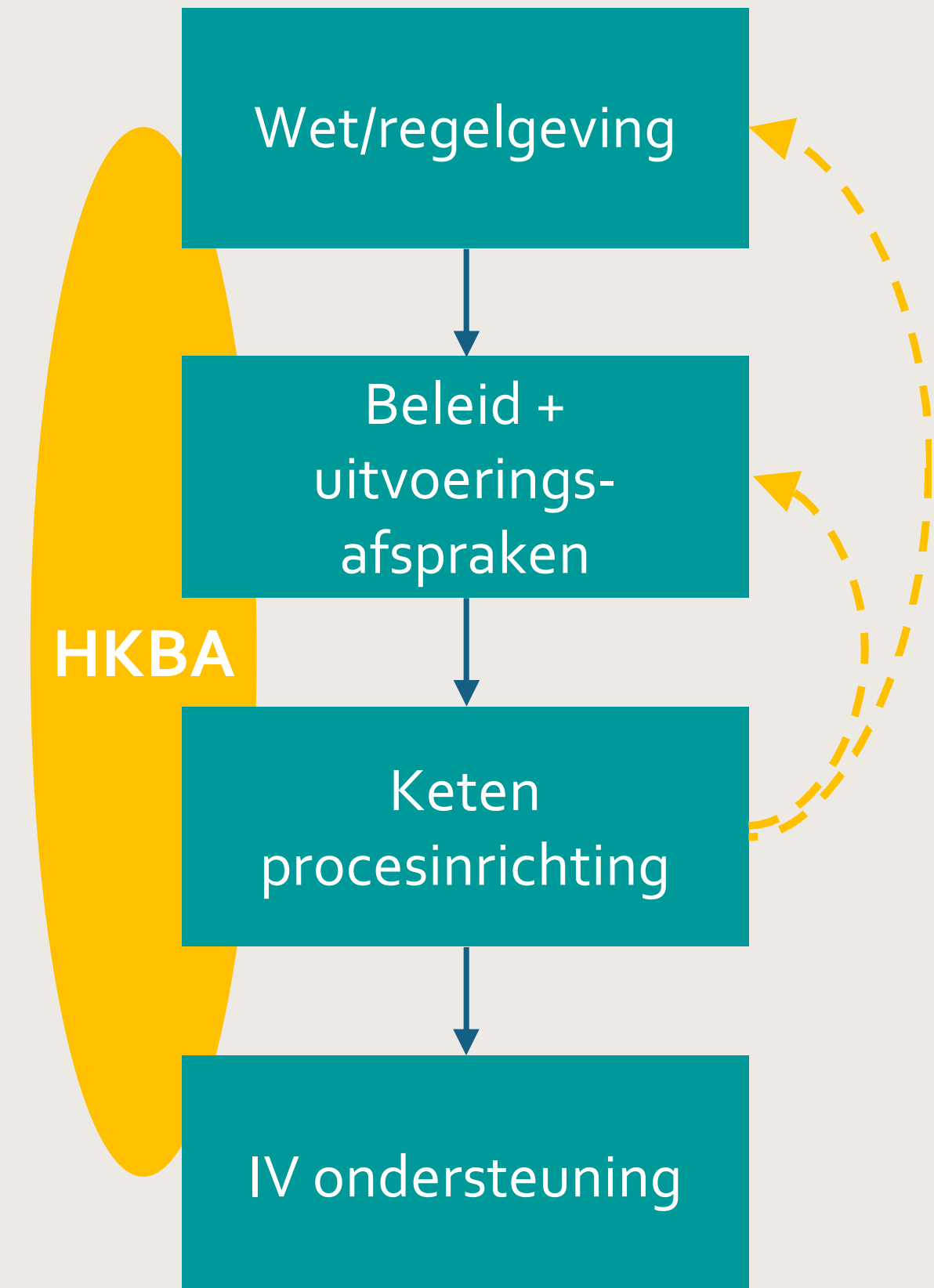
- Conceptuele beschrijvingen nodig, los van implementatie in organisatie en ICT
- Afspraken over interoperabiliteit op alle EIF-niveaus: juridisch, organisatorisch, semantisch, technisch

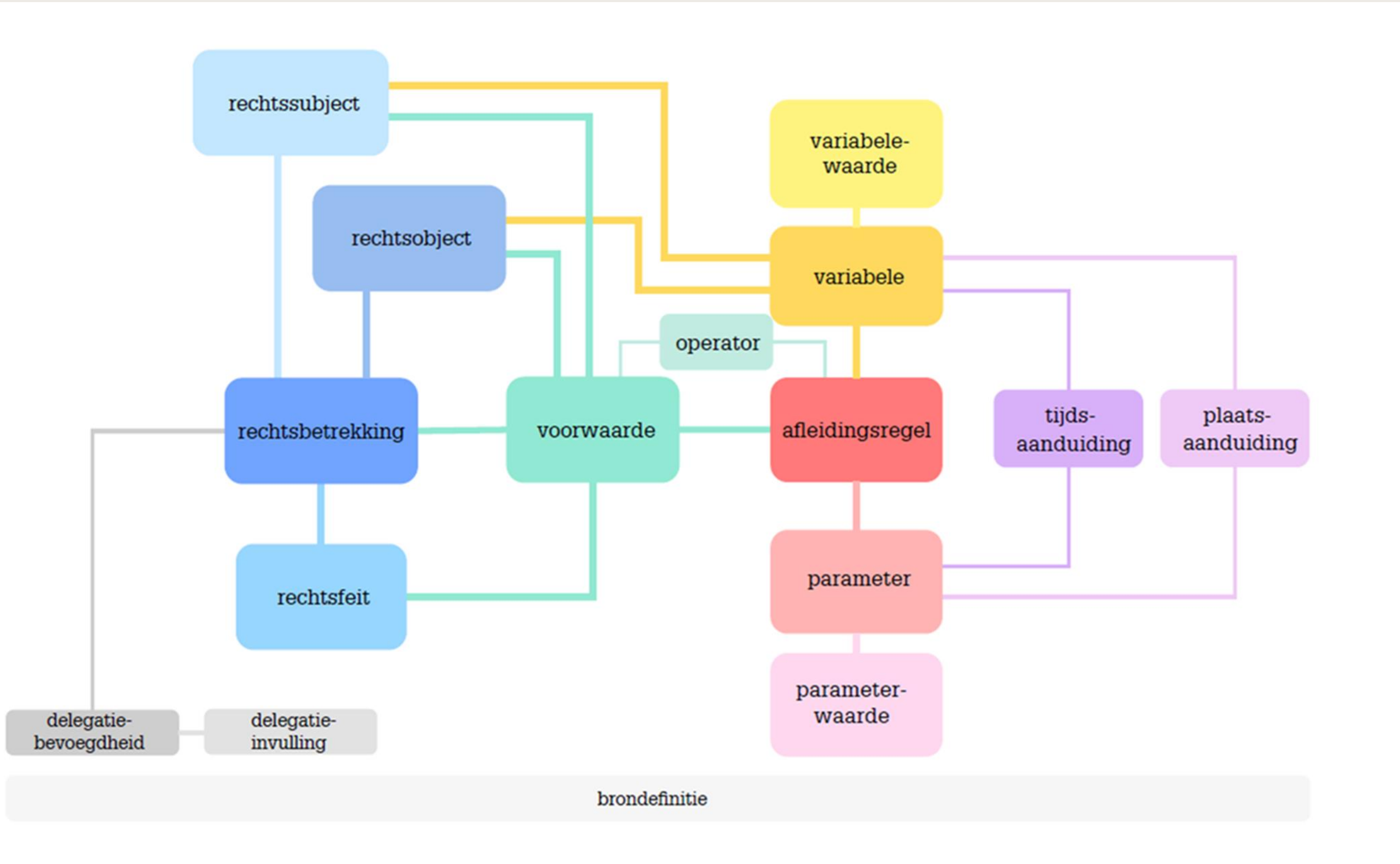
Hoe werkt de Handreiking KetenBusinessAnalyse (HKBA)?

- Startpunt = veranderopgaven, veelal implementaties
  - nieuwe wetgeving, Kamermotie, jurisprudentie
- Probleemeigenaar van veranderopgave kiest
  - ketenpartners, disciplines, HKBA-elementen
- Betrokken ketenpartners ontleden samen wetgeving en beleid: welke diensten verlenen ketenpartners elkaar?
  - Top down deel HKBA:
    - A. Inrichtingsonafhankelijk ketendienstontwerp
    - B. Bevoegdheidstoedeling
    - C. Eisen aan diensten
  - daarnaast Bottom-up, Randvoorwaarden, Maakbaarheid $\Rightarrow$ inperken & invullen Ontwerpruimte

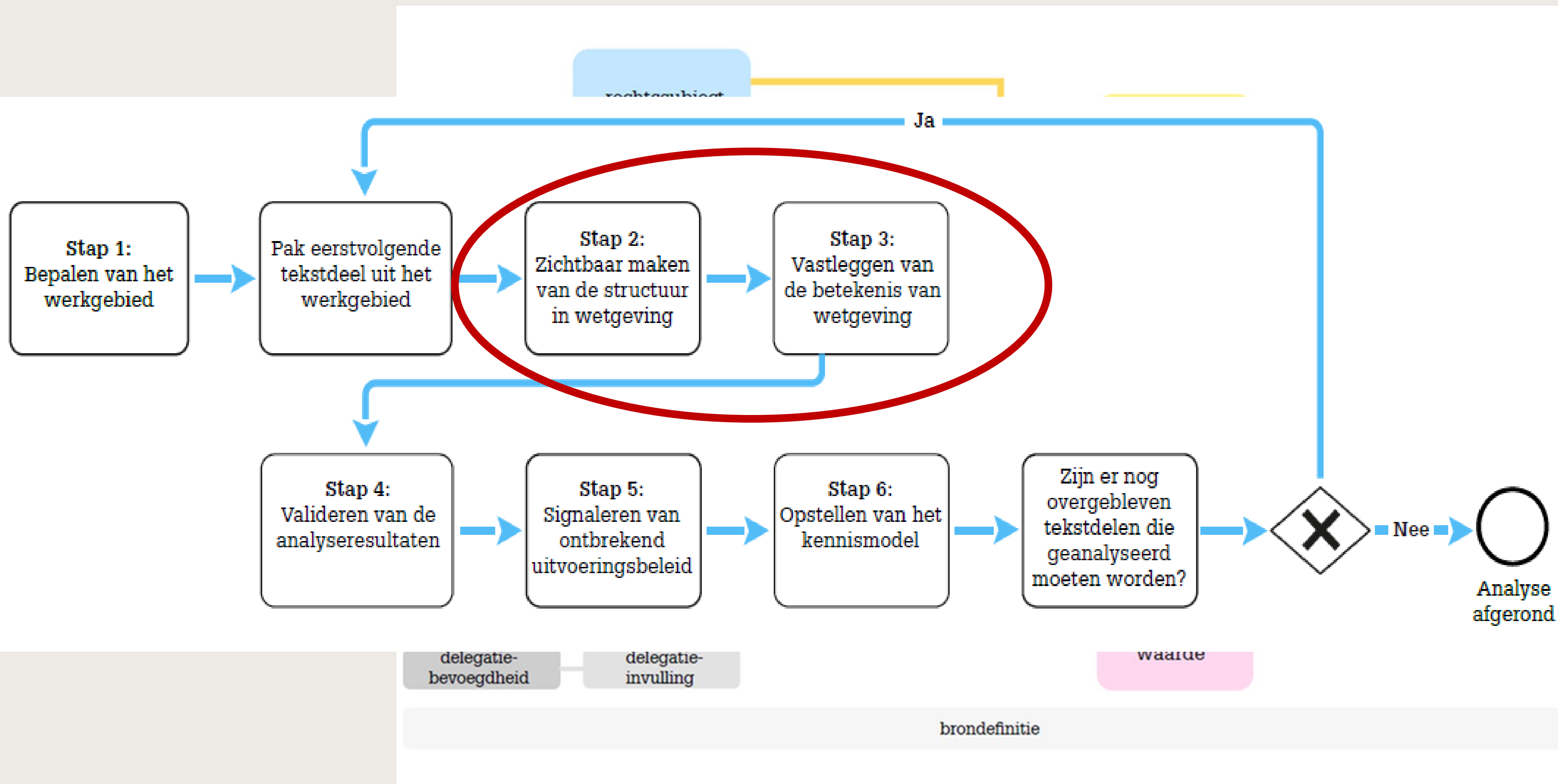

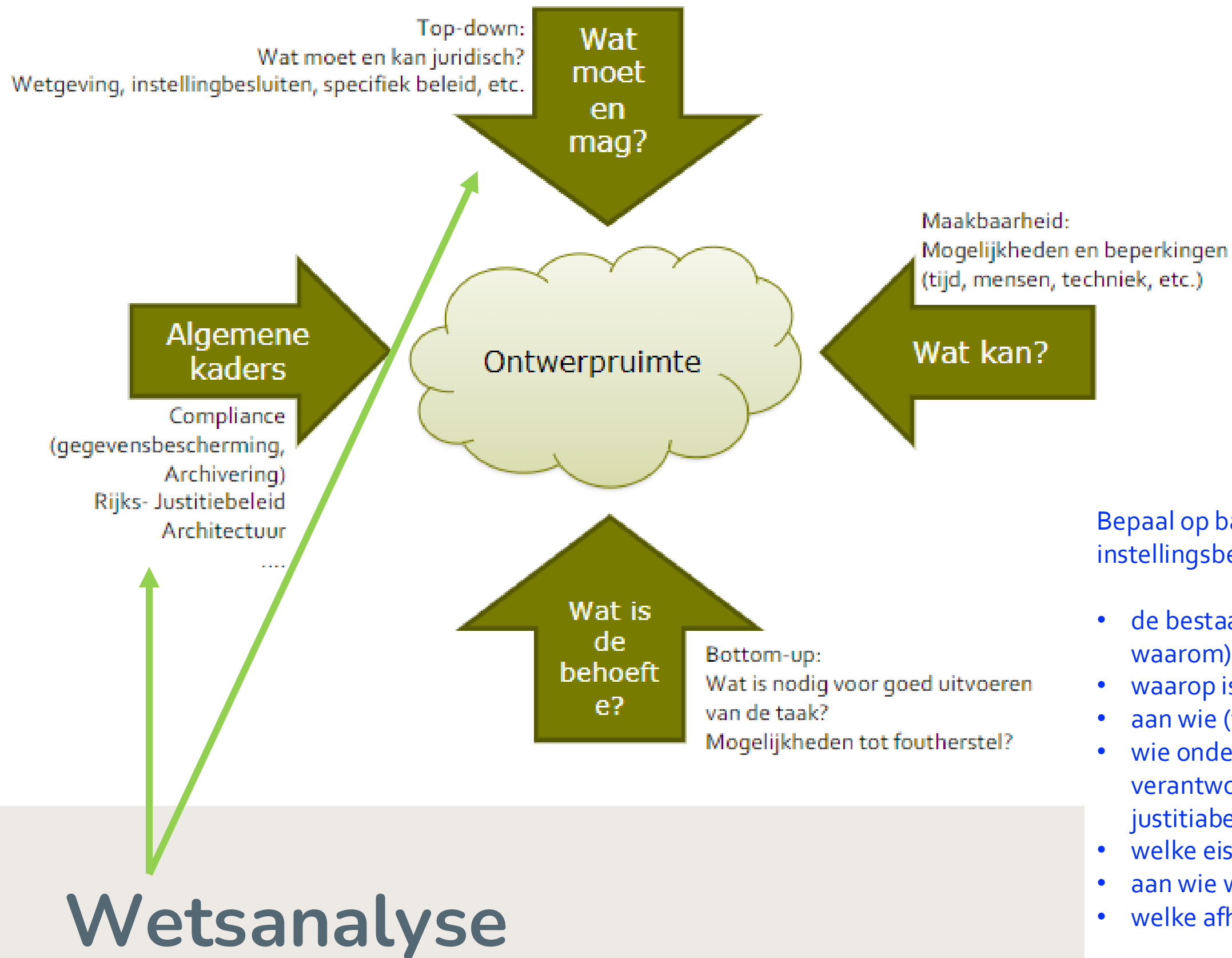
Hoe werkt Wetsanalyse

Hoe werkt Wetsanalyse

Relatie tussen HKBA en Wetsanalyse

Bepaal op basis van wet en regelgeving, memoranda van toelichting, instellingsbesluiten, etc.:

- de bestaansreden van een bevoegdheid en bijbehorende verantwoordelijkheid (het waarom)
- waarop is de bevoegdheid gebaseerd (wet)?
- aan wie (functionaris) de bevoegdheid is toegekend (in staatsrechtelijke begrippen)?
- wie ondergaan de gevolgen van de verantwoordelijkheid: de bevoegde en verantwoordelijke functionaris en/of organisatie, de betrokkenen (burger, justitiabele, burgemeester, etc.)?
- welke eisen gesteld worden aan de uitvoering en/of het resultaat?
- aan wie wordt gemandateerd of gedelegeerd (staatsrechtelijk)?
- welke afhankelijkheden zijn er met andere verantwoordelijkheden?

De wet- en regelgeving laat ruimte voor beleidskeuzes:

- b.v. keuze welke functionaris, organisatie daadwerkelijk belasten met de uitvoering

Casus: melden in en uit detentie bij zorgverzekeraar

Zorgverzekeringswet (zoals nu, okt 2024, van kracht)

Artikel 24

71

- 1 De rechten en plichten uit de zorgverzekering zijn van rechtswege opgeschort gedurende de periode waarover Onze Minister van Justitie in het kader van de uitvoering van een rechterlijke uitspraak verantwoordelijk is voor de verstrekking van geneeskundige zorg aan een verzekerde.
- 2 Het eerste lid is niet van toepassing gedurende de periode waarover iemand die geen gedetineerde is in de zin van de [Wet forensische zorg](#), forensische zorg als bedoeld in die wet geniet.
- 3 De rechten en plichten uit de zorgverzekering zijn eveneens van rechtswege opgeschort gedurende de periode dat een verzekerde blijkens een verklaring van de Minister van Buitenlandse Zaken of een verklaring van Reclassering Nederland buiten Nederland in detentie is genomen.
- 4 De verzekeringnemer, de verzekerde, of de gemachtigde van de verzekeringnemer of verzekerde meldt de zorgverzekeraar de dag waarop de periode, bedoeld in het eerste of derde lid, aanvangt, waarbij hij indien het derde lid van toepassing is, tevens de daar bedoelde verklaring aan de zorgverzekeraar overlegt.

Melden detentie bij zorgverzekeraar

Voorstel tot wijziging Zorgverzekeringswet (nog niet in procedure!)

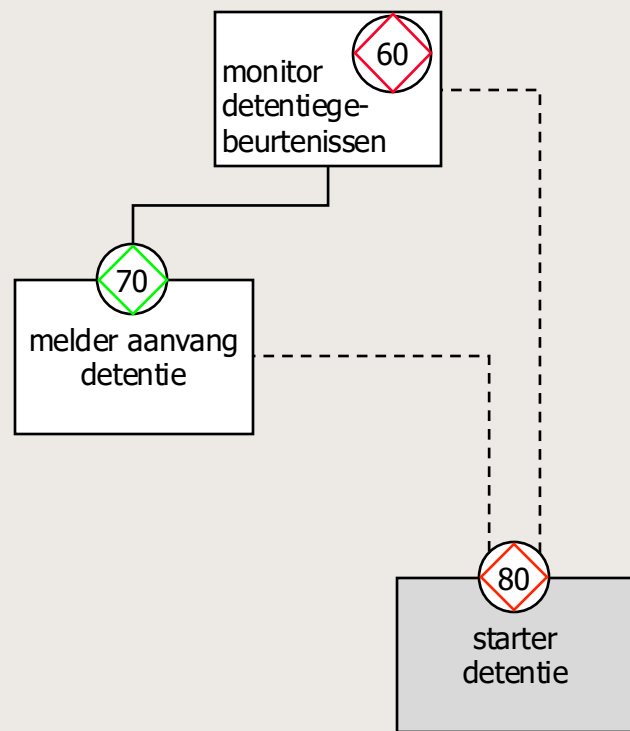
Artikel 24, vierde lid, wordt vervangen door de volgende leden:

4. Onze Minister van Justitie en Veiligheid of Onze Minister van Buitenlandse Zaken meldt onverwijld aan de zorgverzekeraar op welke dag de periode, bedoeld in het eerste onderscheidenlijk derde lid, is aangevangen en is geëindigd.
5. De zorgverzekeraar deelt onverwijld aan de verzekeringnemer en, indien deze een ander is dan de verzekeringnemer, de verzekerde mede wanneer de opschorting is aangevangen en geëindigd.

A. inrichtingsonafhankelijk ketendienstontwerp (deel 1): resultaten, zin, “petten” (bevoegdheden), afhankelijkheden

d. “dienstafnemer” (NORA): ambigu begrip ⇒ splitsen:

- **initiator**: staat niet in wet; nieuwe “pet (actorrol)” **60: monitor detentiegebeurtenissen**; deze is **initiator** van dienst **70: melden aanvang detentie**
- **begunstigde / geraakte**: zorgverzekeraar (via Vecoso)

f. en van wie is “pet (actorrol)” **60: monitor detentiegebeurtenissen** afhankelijk?

- is ook afhankelijk van gegevens over starten van detenties
- deze gegevens komen tot stand na uitvoering van een **oorspronkelijke dienst 80: starten detentie**

e. van wie op zijn beurt is pet (actorrol) **70: melder aanvang detentie** afhankelijk? staat niet expliciet in de wet

- is afhankelijk van gegevens over starten van detentie
- deze gegevens komen tot stand na uitvoering van een **oorspronkelijke dienst 80: starten detentie**

a. Resultaat (output):

- producttype 70 = gemelde detentie-aanvang (voor bepaalde gevallen)
- ==> “pet” **70: melder aanvang detentie**; executor van **informatiedienst 70: melden aanvang detentie**

b. Effect / doel (outcome) + voor wie; enkele voorbeelden:

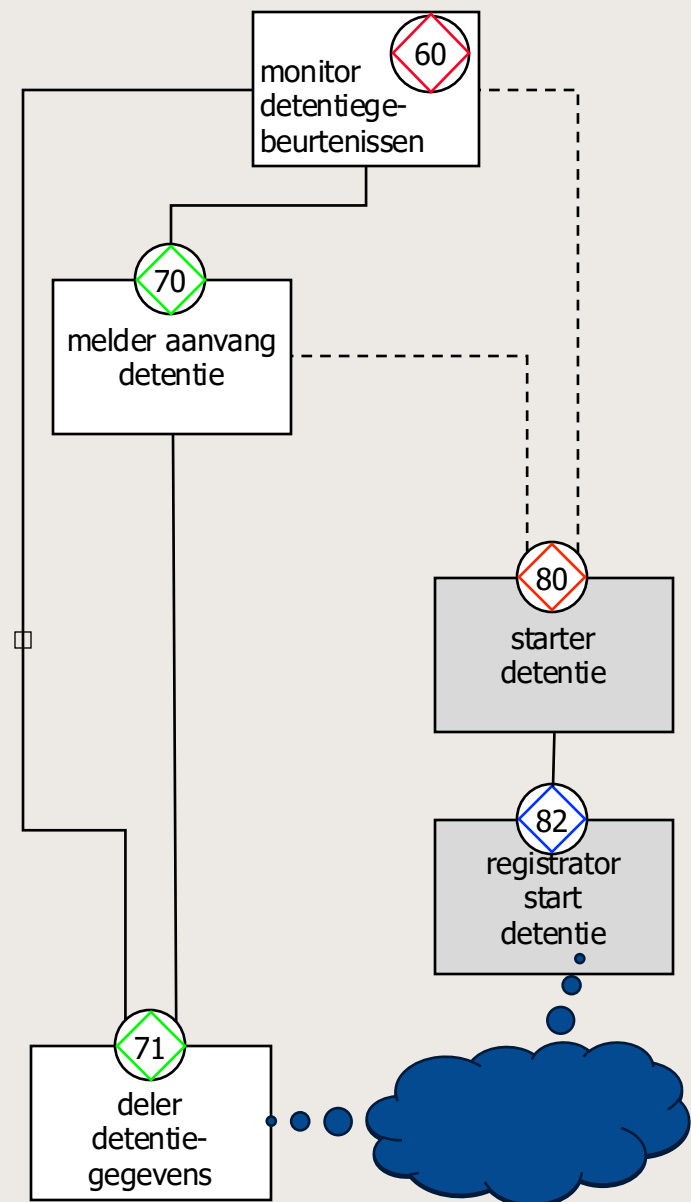
- justitiabele beschermen tegen onnodige zorg(premie)kosten (50% vergeet dit)?
- invulling zorgplicht van een zorgverzekeraar / JenV?
- administratieve lastenverlichting voor zorgverzekeraar bij terugvordering premie door justitiabelen?
- JenV/VWS beschermen tegen onnodige/onverwachte claims?
- neveneffecten: gezin op de hoogte van detentie (privacy), gezinspolis valt uiteen (financieel)

c. Reflectie zin/proportionaliteit/subsidiariteit:

- overweeg meer dataminimalisatie (schorsingsbericht? verzekerings-overname-bericht?)

A. Inrichtingsonafhankelijk ketendienstontwerp (deel 2): resultaten, zin, “petten” (bevoegdheden), afhankelijkheden

- g. informatie-afhankelijkheden leiden tot nieuwe informatiediensten en daarmee ook tot nieuwe bevoegdheden
- h. de **oorspronkelijke** dienst **80: starten detentie** maakt gebruik van **documentele** dienst **82: registreren start detentie**
- i. de informatie-afhankelijkheid van zowel actorrol **60: monitor detentiegebeurtenissen** als **70: melder aanvang detentie** van de gegevens uit de uitvoering van de **oorspronkelijke dienst 80: starten detentie** wordt gerealiseerd door het gebruik van **informatiedienst 71: delen detentiegegevens**
- nu zijn alle afhankelijkheden vertaald in bedrijfsdiensten met bijbehorende bevoegdheden

Classificeren rechtsbetrekking en rechtssubject

Artikel 24, vierde lid (nieuw)

4. Onze Minister van Justitie en Veiligheid of Onze Minister van Buitenlandse Zaken meldt onverwijld aan de zorgverzekeraar op welke dag de periode, bedoeld in het eerste onderscheidenlijk derde lid, is aangevangen en is geëindigd.

Formulering	Klasse	Begrip
Onze Minister van Justitie en Veiligheid Onze Minister van Buitenlandse Zaken	rechtssubject	Meldingsplichtige (melder)
de zorgverzekeraar	rechtssubject	Zorgverzekeraar (ontvanger melding)
Onze Minister van ... geëindigd	rechtsbetrekking	Verplichting melding detentie
de periode, bedoeld in het eerste onderscheidenlijk derde lid	rechtsobject	Detentie

B. Bevoegdheidstoedeling

(zie ook [titel 10.1 Awb](#))

actorrol (pet)		MinJenV	MinBuZa	Justid	DJI
70	melder aanvang detentie	attributie	attributie	mandaat voor MinJenV?	...
60	monitor detentiegebeurtenissen	?	?	?	
80	starter detentie				
82	registrator start detentie				
71	deler detentiegegevens				

- attributie: originele toekenning van bevoegdheid (direct na het scheppen ervan)
  - b.v. "actorrol "melder aanvang detentie" **is geattribueerd aan functionaristype** "Onze Minister JenV"
- mandaat/delegatie
  - MvT (concept): "*Verwacht mag worden dat de Justitiële Informatiedienst en de Minister van BuZa de meldingen van begin- en einddatum van detentie doen*" ==> nog wel mandaatbesluit nodig
  - aan wie mandateert MinBuZa?

Voorwaarden?

4. Onze Minister van Justitie en Veiligheid of Onze Minister van Buitenlandse Zaken meldt onverwijld aan de zorgverzekeraar op welke dag de periode, bedoeld in het eerste onderscheidenlijk derde lid, is aangevangen en is geëindigd.

Onverwijld is een tijdsaanduiding (subklasse van variabele) bij de rechtsbetrekking.

Kan hier worden beschouwd als een voorwaarde bij de verplichting tot melden: er moet een termijn in acht worden genomen.

Maar wat is die termijn?

En is de melding alleen geldig als ...?

En wat als de melder niet (op tijd) meldt?

on·ver·wijld *(bijvoeglijk naamwoord, bijwoord)*

1 zonder uitstel

C. Vereisten aan (uitvoering en resultaat) product/dienst

Enkele voorbeelden:

- a. Specificatie inhoud van het dienstresultaat of het dienststapresultaat
  - voor “gemelde detentie-aanvang” o.a. ontvanger van de melding, detentie-aanvangstijdstip, meldingstijdstip, etc.
- b. aantal uitvoeringen van dienst(stapp)en + kwaliteitseisen (QoS)
  - **onverwijld** ...: mag het een paar dagen duren, of moeten het seconden zijn – en waarom?
  - onverwijld ... op welke **dag** de (detentie-)periode aanvangt: moet het tijdstip er ook bij? b.v. 's morgens ziekenhuisbehandeling, 's avonds opgepakt en in de cel gezet: wie betaalt de ziekenhuisbehandeling?
- c. semantiek:
  - wat is “detentie”: b.v. ontsnapt maar inmiddels in politiecel?; GGZ?; verlof is nog steeds onder zorg van JenV?; wel / niet elektronische detentie? verschil binnen-/buitenlandse detentie?
  - om opschorten van welke zorgverzekering gaat het? basisverzekering, aanvullende verzekering?
- d. uitvoeringseisen, inclusief beslisregels en bewaartermijnen
  - beslisregels voor melden; zie b.v. NIFP-regeling uitgewerkt in DJI-vademecum; is de discretionaire bevoegdheid hiermee gewaarborgd?

Wat brengt toepassing van deze werkwijzen?

- Een scherp beeld van de structuur en betekenis van de wetgeving ⇒ heldere bevoegdheden, afhankelijkheden, semantiek en behoud van discretionaire bevoegdheid
- Traceerbaarheid door continue en stabiele referenties aan grondslagen (wet en beleid via wetten.overheid.nl) ⇒ wendbaarheid groeit (sneller, en gewaarborgd compleet)!
- Identificeer onduidelijkheden en elementen die multidisciplinair en multi-partij invulling behoeven ⇒ kandidaten voor uitvoeringsbeleid of ...!
- Waarborgt voor de veranderopogave de interoperabiliteit op bovenste 3 EIF-lagen (juridisch, organisatorisch, semantisch) en hun onderlinge relaties

Toekomstbeeld

- Methoden niet pas bij implementatie toepassen, maar al bij ontwerp van de wetgeving inzetten!
- Onderdeel van [Beleidskompas](#): Wendbaar ofwel **uitvoeringsgericht** wetgeven en beleid maken

Meerwaarde voor de bestuurder

Vroege probleemsigaling

Doordat problemen en uitdagingen in een vroeg stadium worden gesignaleerd, kun je bepalen welke onderdelen extra aandacht nodig hebben.

Duidelijkheid vanaf de start

Er is meer duidelijkheid aan het begin van een traject, bijvoorbeeld over verantwoordelijkheden, diensten en kwaliteitscriteria.

Impact en kosten helder

Een beter, compleet beeld van de impact en de kosten van een verandering.

Efficiënter en sneller doelen bereiken

Door het gebruik van de HKBA bereiken veranderopgaven sneller hun doel.

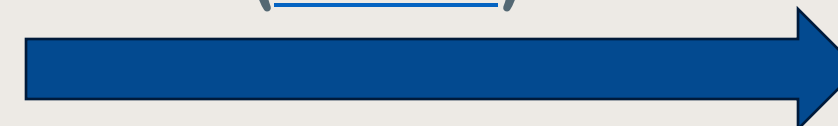
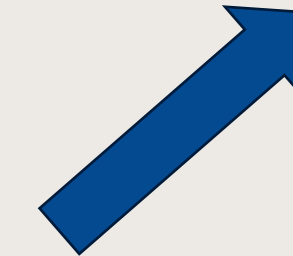

Heldere verantwoording

Betere verantwoording richting opdrachtgevers en afnemers.

Meer weten / meedoen?

- column [Wetsuitvoering zoals bedoeld \(op strafrechterketen.nl\)](#)
- [HKBA-wiki op AstraOnline.nl](#): inhoudelijke uitleg & voorbeelden
- HKBA Awareness dagdeel (gratis) di-mi 26nov + ma-oc 9dec2024 (Utrecht)
- training **Design & Engineering Methodology for Organizations** ([DEMO](#))
  - open rooster Trives 5,12feb2025 en 14,21mei2025
  - zie <https://ee-institute.org/education/educators> voor andere trainingsopties
- Boek [Wetsanalyse](#) (open access)
- Boek [Wendbaar wetgeven, de wetgever als systeembeheerder](#) (open access)
- OU-module [Wetsanalyse en wendbare wetsuitvoering in de democratische rechtsstaat](#)
- NORA-werkgroep **Waardegericht ketendienstontwerp** gestart op 6sep2024; [denk mee op 5nov2024 17:30 \(Utrecht\)](#)

Dank voor de aandacht!

